

Gangjel Dalani

BIBLIOTEKA
SHTETIT

814-1

818

RRUGA PER TE ZEMRAT

PERI

814-1
816

VANGJEL DALANI

RRUGA PËR TE ZEMRAT

poezi

Mbledhur nga Çapajev Gjokutaj

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

PARATHËNIE

Vangjel N. Dalani lindi në fshatin Livadhja të Sarandës, në vitin 1953, ku kreu edhe arsimin 8-vjeçar. Mësimet e shkollës së mesme i vazhdoi në Koinispol, pastaj vazhdoi studimet në degën gjuhë-letërsi të Fakultetit Histori-Filologji. Në janar 1976, disa muaj para se të përfundonte fakultetin, vdiq.

Qysh fëmijë ai filloi të botojë vjersha e skica në gazetën «Pionieri» e më vonë në gazetën «Fitorja». Gjatë viteve të studimeve në fakultet, emri i tij u duk në organet qendrore letrare.

Vjershat e përmbledhura në këtë vëllim me titull «Rruga për te zemrat» janë shprehje e një talenti të vërtetë poetik. Po para kësaj është shprehje e dashurisë së madhe që ai ka pasur për letërsinë, e punës këmbëngulëse që ka bërë qysh në moshë të re, ende pionier, për të ardhur në këto krijime, që ka sot lexuesi në dorë, pjesën më të madhe të të cilave nuk mund të mos i rilexojë që të provojë disa herë kënaqësinë që të jep çdo krijim i arrirë ideoartistikisht.

Megjithëse Vangjel Dalani prej vitesh ka shkruar vjersha e krijime të llojeve të tjera, poezitë e këtij libri janë të dy-tre vjetëve të fundit, pra kur ka qenë student.

Vëllimi, edhe pse modest në numrin e vjershave, ka origjinalitetin, ka freskinë dhe hovet, herë-herë të drojtura po të bukura, të një të riu të talentuar. Dhe ky i ri është lidhur me problemet shoqërore, pa të cilat frymëzimi nuk do të kishte vlerë.

Tërësia e vjershave të jep idenë e plotë të poetit që sapo hedh hapat e para. Dhe këto hapa janë të sigurtë, të kumbueshëm e që lenë gjurmë. Të sigurtë sepse atij zemra i këndon natyrshëm, sepse ai poezinë di ta gjejë në jetë, në problematikën shoqërore, në botën e njeriut të punës. Të sigurtë sepse idetë dhe konceptimin artistik të tyre i ka origjinale e të qarta.

Duke kërkuar poezinë ai thellohet në dukuritë dhe

problemet e jetës, në psikologjinë e njeriut dhe fillon të meditojë shtruar për to. E, me sa duket, gjëja e parë që shikon te njerëzit e vendit të tij socialist është optimizmi dhe lumturia që përshkon ata. Të dyja këto do të shkrihen në konceptimin e mjaft vjershave, të cilat do të jenë si lajtmotiv apo pikënisje e tyre. Kështu, për shembull vjershat për fshatin nuk janë ekzotike, po mishërim i mendimeve e ndjenjave më të mira që ushqen autori për kooperativistin, për punën, idealet, fisnikërinë dhe thjeshtësinë e tij.

Këto, si dhe natyra aq lirike e vjershave të tij, mprehtësia e të depërtuarit në dukuritë shoqërore, në zbulimin e anëve poetike, aftësia e të shprehurit artistik të pacunguar tregojnë se ai kishte arritur një shkallë të mirë në zhvillimin e tij si letrar.

Poezia e këtij autori të ri është e toneve delikate, e momenteve emocionante, e gërshetimit harmonik të idesë me ndjenjën po dhe e një harmonie që të bie në sy e të prek estetikisht, shumë herë pa e kuptuar aty për aty pse. Poezia e Vangjel Dalanit është e figurshme, sepse e tillë vjen që nga konceptimi i idesë. Dhe ky konceptim është i drejtë, i qartë, brenda natyrës së tij lirike. Duke e konceptuar idenë poetikisht, autori e kupton se edhe figurat, me të cilat do të shprehë mendime të veçanta të kësaj ideje, duhet të jenë po aq organike e të vetvetishme sa edhe mendimet që burojnë prej frymëzimit. Dhe të kujtohen tek lexon e mendon për vjershat e tij, hartime origjinale, mendimet e disiplinuar e serioze që kishte në to, edhe

pse jo rrallëherë u mungonte figuracioni që duhej të kishin hartimet e një poeti në embrion.

Vangjeli e dashuronte folklorin, në kuptimin e plotë të kësaj fjale, e studjonte atë sistematikisht dhe mësonte përmendësh qysh në shkollë të mesme e akoma më tepër në Universitet. Por ai edhe dinte të përvetësonte prej krijimtarisë popullore. Prandaj shohim që lirizmi i tij spontan, ana kryesore e talentit të tij, në rastet më të qëlluara, shprehet me bukurinë dhe thjeshtësinë e lirikave popullore, apo të kujton gjuhën poetike, qartësinë dhe befasinë e figurës së klasikut De Radë. Puna që bënte poeti i ri për përvetësimin e folklorit nuk duket vetëm në këtë zotërim mjeshtror. Ajo duket edhe në mënyrën e konceptimit të mjaft ideve, në përpunimin e motiveve të folklorit përmes të cilëve kërkon të ndryjë ide të reja. Për këtë dëshmojnë edhe shënimet e tij, ku vjersha të tëra përpunohen në disa variante sipas mënyrës poetike popullore ose janë motive të marra direkt prej folklorit.

Nuk është e lehtë dhe as nuk e ndeshim dendur, ndër autorët e rinj, një të shprehur poetik kaq të goditur, të qartë e me një lirizëm të tillë spontan: sytë e nënës/ dhe gjithë shtëpia/ sonte u mbushën me mua./ («Kthim në shtëpi»); Në oborrin tim kam një portokalle/ që e porosita të bëjë kokrra shumë/ dhe t'i fshehë mes gjetshesh, asnjë mos t'i shohë,/ për atë që dua të këput ca unë/ («Nëna nuk e di»). Dhe akoma më i bukur: Fëmi-jët e vegjël e duan një flutur/ për krahët me ngjyra, për krahët e bukur. Po unë s'jam i vogël, po unë s'jam fë-

mijë/ të dehem nga ngjyrat, pas teje të vij. («Po unë s'jam fëmijë»).

Nga vjershat del se poeti i ri jo vetëm kishte hove poetike në veten e tij, që vinin nga lidhja shpirtërore e autorit me realitetin shoqëror, por ai kishte edhe koncepte të sakta mbi poezinë, për të bukurën, për letërsinë e partishme. Ai ka qenë i ndërgjegjshëm si për rrugën e vështirë që kalon letrari ashtu edhe për nivelin e ngritur me të cilin duhet t'i paraqitet poezia lexuesit. Prandaj Vangjeli punonte e shkruante shumë, botonte pak dhe i çonte vjershat në redaksi me drojtjen e njeriut që mund të turpërohet me to.

Mund të themi se, poeti i ri Vangjel Dalani pavarësisht se ishte në fillimet e krijimeve të tij, kishte gjetur rrugën e vërtetë për në zemrat e njerëzve.

BASHKIM KUÇUKU

URIM PËR 1976!

Këtë vit qofshin më të lumtur
të gjithë sa kanë të nesërmen në sy!

Arat sjellshin bukë më tepër,
malet më shumë minerale
dhe më shumë gjelbërim.
Bagëtia sjelltë qumësht më boll
dhe bletët me mjaltë t'i mbushin kosheret.

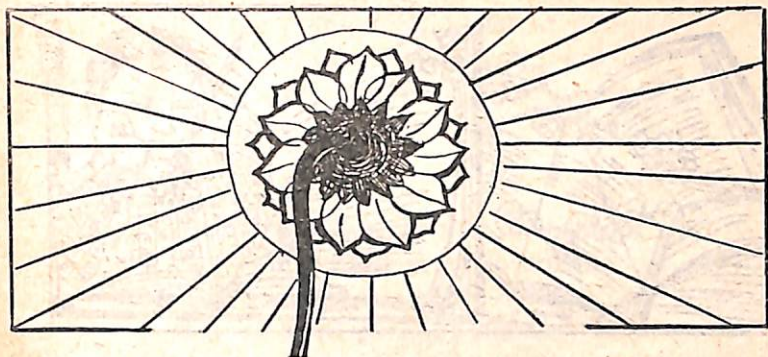
Nuset bëfshin fëmijë të çiltër
me nga një emër shqiptar, të bukur si vetja;
qoftë i këndshëm tallazi i çarçafit të bardhë
mbi djepet e tyre
kur ta ngrejë e ta ulë frymëmarrja!

Lulëzofshin më shumëngjyrshëm lëndinat
dhe zemrat e njerëzve tanë!

Rëndofshin degët e pemëve nga frutat
dhe vogëlushët nga ëndërrat e shumta
dhe poetët nga vargjet «bombë e flamur»
dhe planet mujore nga arritjet.

Nxënësit marrshin dije më të hollë,
studentët më të rënda i paçin valixhet!
Syri i pushkës u bëftë më i mprehtë.

Era e pranverës haptë mbi glob
më shumë dritare e dyer shtëpish
e ndriçoftë në to komunizmi si diell!

PARA PARTISË

Çdo mendim,
çdo ëndërr,
çdo dëshirë
na hapet para teje,
si lulja para diellit,
Parti.